১০.৩ ভাষা আন্দোলন

অসমত ভাষা আন্দোলনৰ পটভূমি বুলিলে ইংৰাজৰ ঔপনিৱেশিকতাবাদ শাসনৰ সময়ছোৱালৈ আঙুলিয়াব লাগিব, যেতিয়া ইংৰাজসকলে 1837 চনত অসমৰ চৰকাৰী বিদ্যালয় আৰু আইনৰ আদালত-কাছাৰীসমূহত বঙালী ভাষাৰ প্ৰৱৰ্তন কৰিছিল। এই নীতিৰ বিৰুদ্ধে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনকে ধৰি অসমৰ বৌদ্ধিক জগতৰ কেইবাজনো অভিজ্ঞ ব্যক্তিয়ে অসন্তুষ্টি প্ৰকাশ কৰিছিল আৰু ইংৰাজ ঔপনিৱেশিক শাসনৰ বিপক্ষে গৈ বিদ্যালয়সমূহত বঙালী ভাষা প্ৰচলন কৰাত বাধা আৰোপ কৰিছিল। আমেৰিকাৰ বেপ্তিষ্ট্ মিছনেৰীসকলেও অসমত বঙালী ভাষা আৰোপ কৰাত তীব্ৰভাৱে বিৰোধিতা কৰিছিল। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে, 1873 চনত অসমীয়া ভাষাক বিদ্যালয়ৰ মাধ্যম হিচাপে পুনৰ ঘোষণা কৰাৰ লগতে আদালত-কাছাৰীতো ইয়াৰ পুনৰ প্ৰচলন কৰা হ'ব বুলি ঘোষণা কৰা হৈছিল। অসমীয়া ভাষা-সংস্কৃতিৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত 1888 চনত কলিকতাত (বৰ্তমান কলকাতা) গঠন হোৱা অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধনী সভাই এক বিশেষ ভূমিকা পালন কৰিছিল। বিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয় দশকৰ পৰা ইংৰাজ ঔপনিৱেশিক শাসকসকলে বৃহত্তৰ পূৰ্ববংগৰ পৰা অসমৰ ভূমি অধিকৃত অঞ্চলসমূহলৈ পূৰ্ববংগীয় বঙালীভাষী মুছলমানসকলৰ প্ৰবজন হোৱাত অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছিল। সেয়ে সৰহসংখ্যক ভূমিয়েই তেনে অধিবাসীসকলৰ দ্বাৰা অধিকৃত হৈ পৰিছিল। একে সময়তে, ঔপনিৱেশিক শাসকসকলে তেওঁলোকৰ নিম্ন আৰু মধ্যবৰ্গীয় আমোলাতান্ত্ৰিক কৰ্মচাৰীসকল নিয়োগ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ইংৰাজী জ্ঞান থকা ব্যক্তিসকলকহে অগ্ৰাধিকাৰ দিছিল। সেইমতে, ইংৰাজ ঔপনিৱেশিক শাসকসকলে অসমলৈ বঙালী হিন্দুসকলৰ প্ৰব্ৰজন হোৱাত উৎসাহ যোগাইছিল আৰু তেওঁলোকক অসমত কেইবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ বিভাগ, যেনে— ৰেল বিভাগ বা ডাক বিভাগত নিয়োগ কৰিছিল, যিসকল বঙালী হিন্দুয়ে ঔপনিৱেশিক শাসনৰ প্ৰথমভাগতে পশ্চিমীয়া শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। অতি সোনকালেই বঙালী হিন্দুসকলে অসমৰ চৰকাৰী কাৰ্যালয়ৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত যেনে আইন, চিকিৎসাবিদ্যা আৰু শিক্ষকতাৰ ক্ষেত্ৰখনত এক প্ৰভাৱশালী স্থান দখল কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

এই পটভূমিৰ বিপৰীতে, স্বাধীনতাৰ পিছতেই, অসমৰ আমোলাতন্ত্ৰৰ উচ্চ পদবীসমূহ শিক্ষিত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ অসমীয়াসকলৰ দ্বাৰাহে পূৰণ কৰা হৈছে বুলি অসমৰ নাগৰিকসমাজে আৰু অধিক শক্তিশালীভাৱে অসমৰ ভাষা-সংস্কৃতিৰ পৰিচয়ৰ প্ৰতি সচেতন হৈ পৰিছিল। অসমীয়া সমাজৰ কিছুসংখ্যক শ্ৰেণীয়ে আকৌ অসমীয়াক ৰাজ্যভাষা বুলি ঘোষণা কৰাৰ ওপৰত জোৰ দিছিল। অসমৰ ভাষা আৰু সাহিত্যৰ দুটা অগ্ৰণী অনুষ্ঠান, অসম সাহিত্য সভা আৰু অসম জাতীয় মহাসভাই বঙালী ভাষাৰ আধিপত্যৰ ওপৰত উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰিছিল। অসম সাহিত্য সভাই অসমীয়া ভাষাক 1960 চনৰ ভিতৰত অসমৰ ৰাজ্যভাষা হিচাপে ঘোষণা কৰাৰ বাবে চৰকাৰক আবেদন জনাইছিল। 1959 চনৰ 9 ছেপ্টেম্বৰৰ দিনটো সমগ্ৰ অসমতে ৰাজ্যভাষা দিৱস হিচাপে পালন কৰা হৈছিল। কিন্তু সদৌ পাহাৰীয়া দলৰ নেতাৰ সন্মিলন (All Party Hill Leaders Conference, APHLC) আৰু আন জনগোষ্ঠীয় সংগঠনসমূহে অসমীয়াক চৰকাৰী ভাষা হিচাপে ঘোষণা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ শংকা প্ৰকাশ কৰিছিল। অসমীয়াক চৰকাৰী ভাষা হিচাপে স্বীকৃতি দিয়াৰ সমৰ্থনকাৰীসকলে তেওঁলোকৰ দাবীৰ সমৰ্থনত সভা-সমিতি অনুষ্ঠিত কৰাৰ লগতে কেতবোৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছিল। বিভিন্ন সংগঠনে মুখ্যমন্ত্ৰীক স্মাৰকপত্ৰ দাখিল কৰিছিল। তেওঁলোকক আশ্বাস প্ৰদান কৰা হৈছিল যে সংবিধান আৰু ৰাজ্য পুনৰগঠনৰ আয়োগে প্ৰদান কৰা ব্যৱস্থা অনুসৰি ভাষীয় সংখ্যালঘুসকলৰ অধিকাৰসমূহৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা জনোৱা হ'ব। তথাপিও সংখ্যালঘু সংগঠন যেনে— বেংগল সংগ্ৰাম পৰিষদে কৈছিল যে বঙালী ভাষাক অসমৰ দ্বিতীয় ৰাজ্যভাষা হিচাপে স্বীকৃতি দিয়া উচিত আৰু লগতে কাছাৰ জিলাৰ কাৰণে বঙালী ভাষাক জিলাভিত্তিক চৰকাৰী ভাষা হিচাপে ঘোষণা কৰা উচিত। গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে, অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটি (APCC)-য়ে এক

আইন, নীতি, চৰকাৰী আদেশ আদি চৰকাৰী ৰাজপত্রত অসমীয়াত প্রকাশিত হ'লেও ইংৰাজীতো প্রকাশ কৰা হ'ব।

শাস্ত্রীৰ এই নির্দেশ বিধি অসম চৰকাৰে গ্রহণ কৰে আৰু সেই অনুসৰি 1960 চনৰ অসম চৰকাৰী ভাষা আইনখনৰ শাস্ত্রীয়ে আগবঢ়োৱা পৰামর্শসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি, 1961 চনত সংশোধন ঘটোৱা হয়। সেইমতে, আইনখনৰ সংশোধনী অনুসৰি ই স্বায়ত্বশাসিত জিলাসমূহত নিজা ভাষা ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্রত সুৰক্ষা প্রদান কৰাৰ লগতে কাছাৰ জিলাত বঙালী ভাষা ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্রতো সুৰক্ষা প্রদান কৰে। (উৎস ঃ The Assam Official Language Act, 1960, http://www.neo portal.org/north_east_files/Assam/Acts Ordinances/ Assam_Official_Language_Act_1968. asp)

1970 দশকত অসমীয়া-বঙালী সংঘাতে পুনৰাই গা কৰি উঠে। 1972 চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে ইয়াৰ অধীনস্থ সকলোবোৰ মহাবিদ্যালয়তে শিক্ষাৰ মাধ্যম অসমীয়া কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত গ্রহণ কৰিছিল। আৰম্ভণিতে, এই সিদ্ধান্ত পূর্ব বিশ্ববিদ্যালয় শ্রেণীসমূহৰ ক্ষেত্রতহে প্রযোজ্য হ'ব আৰু পিছলৈ ই লাহে লাহে স্নাতক শ্রেণীসমূহৰ ক্ষেত্রতো প্রযোজ্য হ'ব। কাছাৰ, মণিপুৰ, নাগালেণ্ড, মেঘালয় আৰু উত্তৰ-পূব সীমান্তৰর্তী প্রদেশ (বর্তমানৰ অৰুণাচল প্রদেশ)ৰ ক্ষেত্রত কিছু ব্যতিক্রম কৰা হয়। এই অঞ্চলসমূহত ইংৰাজীক বিকল্প মাধ্যম হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰাৰ সুবিধা দিয়া হয়। এনেক্ষেত্রত কাছাৰ জিলাৰ বাসিন্দাসকলে অসমীয়াৰ লগতে বঙালীকো শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে ৰখাৰ বাবে জনায়। প্রতিবাদকাৰী দলসমূহৰ মাজত শান্তি বজাই ৰাখিবলৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় কর্তৃপক্ষই ঘোষণা কৰে যে এক নির্দিষ্ট সময়ৰ বাবে মহাবিদ্যালয়সমূহত শিক্ষাৰ মাধ্যম ইংৰাজী ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব আৰু ছাত্র-ছাত্রীসকলক পৰীক্ষাত অসমীয়া, ইংৰাজী আৰু বঙালী এই তিনিওটা ভাষাতে উত্তৰ লিখিবলৈ অনুমতি প্রদান কৰা হ'ব। ছাত্র-ছাত্রীসকলক পৰীক্ষাত বঙালীত উত্তৰ লিখিবলৈ দিয়া অনুমতিৰ বাবে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্র সমাজৰ পৰা তীব্র বিৰোধিতাৰ সৃষ্টি হয়। বহুতো ছাত্রই শ্রেণী বর্জন কার্যসূচী গ্রহণ কৰে। বহুতো ছাত্রক শান্তি ভংগৰ নামত গ্রেপ্তাৰ কৰা হয়। অসম সাহিত্য সভাই এক প্রস্তাৰ আগবঢ়ায় যে ব্রহ্মপুত্র উপত্যকাত শিক্ষাৰ মাধ্যম কেৱল অসমীয়া হ'ব লাগে আৰু পৰীক্ষাত প্রশ্ন উত্তৰ প্রদান কৰাৰ ক্ষেত্রত অসমীয়াৰ সৈতে ইংৰাজী মাধ্যম কিছু বছৰলৈ থকা উচিত। ইয়াৰ লগে লগেই বিভিন্ন প্রান্তত সংঘর্ষমূলক ঘটনা সংঘটিত হয় আৰু শেষত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে এক সিদ্ধান্ত গ্রহণ কৰে যে— গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনৰ সকলোবোৰ মহাবিদ্যালয়তে শিক্ষাৰ মাধ্যম অসমীয়া হ'ব আৰু ইয়াৰ লগে লগে শৈক্ষিক পৰিষদে নির্ধাৰণ কৰা অনুসৰি দহ বছৰ বা তাতোকৈ কম সময়লৈ অসমীয়াৰ সৈতে ইংৰাজী বিকল্প মাধ্যম হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এই সিদ্ধান্তই কাছাৰ জিলাত এক হুলস্থূলীয়া পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰে আৰু যাৰ ফলত সমগ্র বিষয়টোৱেই উচ্চতম ন্যায়ালয়লৈ যায়। উচ্চতম ন্যায়ালয়ে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এনে সিদ্ধান্তৰ ওপৰত এক নিষেধাজ্ঞা আৰোপ কৰে। এনে পৰিস্থিতিত অসমৰ মুখ্যমন্ত্রীয়ে বিভিন্ন দলৰ প্রতিনিধিসকল যেনে— শিক্ষক, ছাত্র, সাধাৰণ জনতাৰ সৈতে এক আলোচনাত মিলিত হয়। শেষত এই সিদ্ধান্ত কৰা হয় যে এখন পৃথক বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰা হ'ব। এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাছাৰ জিলাৰ মহাবিদ্যালয়সমূহৰ ওপৰত ক্ষেত্রাধিকাৰ থাকিব। এই সিদ্ধান্তৰ অনুমোদন জনাই 1972 চনৰ অসম বিধান সভাত এক প্রস্তাৰ গৃহীত হয় যিয়ে কাছাৰ জিলাত এক পৃথক বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰাৰ পথ প্রশস্ত কৰি তোলে। এই প্রস্তাৱত এইটোও ঘোষণা কৰা হয় যে গুৱাহাটী আৰু ডিব্রুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বাবে শিক্ষাৰ মাধ্যম হ'ল অসমীয়া, লগতে ইংৰাজীও শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে চলি থাকিব।

আশংকাৰ সৃষ্টি কৰে। সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাই (All Assam Students Union) সংবাদ পত্ৰৰ সৈতে লগলাগি অসমৰ নাগৰিকসকলৰ মাজত এইবুলি জনমত গঠন কৰে যে নিৰ্বাচনী সূচীৰ পৰা সকলো বিদেশী নাগৰিকৰ নাম প্ৰত্যাহাৰ নোহোৱালৈকে মঙ্গলদৈ সমষ্টিৰ উপ-নিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত হোৱাত পলম হোৱা উচিত। অতি কম সময়ৰ ভিতৰতেই এই বিষয়টো কেৱল মঙ্গলদৈ সমষ্টিৰে নহয়, সমগ্ৰ অসমলৈ বিয়পি পৰিছিল। আন সমষ্টিসমূহৰ নিৰ্বাচনী সূচীত বিদেশী নাগৰিকৰ অবৈধ অৰ্ন্তভুক্তিৰ বিৰুদ্ধে সকলোতে প্ৰতিবাদৰ জোৱাৰ উঠিছিল। নিৰ্বাচনী সূচীৰ ক্ষেত্ৰত দেখা দিয়া এনে অস্থিৰতাৰ মাজত আৰু নতুনকৈ বাংলাদেশৰ পৰা অসমলৈ ঘটা প্ৰব্ৰজনৰ মাজতে সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাই (AASU) বিদেশী নাগৰিকৰ "চিনাক্তকৰণ, ভোটাধিকাৰ বিলোপকৰণ, আৰু ***দেশান্তকৰণৰ*** দাবী জনাই 1979 চনৰ 8 জুনত এক বাৰ ঘণ্টীয়া অসম বন্ধৰ আহ্বান দিয়ে। অসমলৈ বিদেশী নাগৰিকৰ প্ৰব্ৰজনৰ বিষয় সম্পৰ্কে অসমৰ জনগণক সচেষ্ট কৰাৰ উদ্দেশ্যে অসম সাহিত্য সভাকে ধৰি অসমৰ কেইবাটাও ৰাজনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিক সংগঠন মিলি সদৌ অসম গণ সংগ্ৰাম পৰিষদ (AAGSP) নামেৰে এক নতুন সংগঠন গঠন কৰে। আন কথাত ক'বলৈ গ'লে আছু আৰু অসম গণ সংগ্ৰাম পৰিষদ আদিৰ দৰে সংগঠনসমূহে বিদেশী নাগৰিকৰ চিনাক্তকৰণ আৰু দেশান্তকৰণৰ প্ৰতি চৰকাৰৰ ওচৰত দাবী জনাই প্ৰতিবাদী আৰু গণ বিক্ষোভ কাৰ্যসূচীৰে গঠিত এক সফল গণ আন্দোলন গঢ়ি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

1979 চনত অসমত জনতা দল চৰকাৰৰ অৱসানে এক ৰাজনৈতিক অস্থিৰতাৰ সৃষ্টি কৰে। 1979 চনৰ নৱেম্বৰত গুৱাহাটীকে ধৰি অসমৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ হেজাৰ জন লোকক আইনৰ প্ৰতি এক সত্যাগ্ৰহ আৰু অসহযোগ আন্দোলন প্ৰদৰ্শন কৰা কাৰণে গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হয়। 1979 চনত অসমত ৰাষ্ট্ৰপতি শাসন প্ৰৱৰ্তন কৰা হয় আৰু ই এবছৰলৈ বৰ্তি থাকে। আছু আৰু অসম গণ সংগ্ৰাম পৰিষদে সকলো শিক্ষামূলক অনুষ্ঠানসমূহৰ বন্ধৰ আহ্বান জনায়। একে সময়তে তেওঁলোকে ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ কাৰ্যালয়ৰ সন্মুখতো ধৰ্ণা কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰে।

1979 চনৰ ডিচেম্বৰত এই আন্দোলনৰ নেতাসকলে যেতিয়ালৈকে চৰকাৰে নিৰ্বাচনী সূচীৰ পৰা বিদেশী নাগৰিকৰ নাম প্ৰত্যাহাৰ নকৰে আৰু নিৰ্বাচনী সূচীখন পুনৰ সংশোধন নঘটায় তেতিয়ালৈকে লোকসভা নিৰ্বাচন বৰ্জন কৰিবলৈ জনসাধাৰণক আহ্বান জনায়। ইয়াৰ লগতে নিৰ্বাচনী সূচীৰ সংশোধন প্ৰক্ৰিয়া কাৰ্যকৰী নোহোৱা পৰ্যন্ত প্ৰত্যাশী প্ৰাৰ্থীসকলক নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা নকৰিবলৈ অনুৰোধ জনোৱা হয়।

1979 চনৰ 10 ডিচেম্বৰ, যিটো আছিল সংসদীয় নিৰ্বাচনৰ মনোনয়ন পত্ৰ দাখিল কৰাৰ অন্তিম দিন, এই আন্দোলনৰ নেতাসকলে ৰাজ্যজুৰি এক বন্ধৰ আহ্বান জনায়। চৰকাৰে ৰাজ্যখনৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত সান্ধ্য আইন জাৰি কৰে। বৰপেটা জিলাত আৰক্ষীয়ে নিৰ্বাচন বৰ্জন কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা প্ৰতিবাদকাৰীসকলৰ ওপৰত গুলীবৰ্ষণ কৰোতে বৰপেটাৰ আছু শাখাৰ সাধাৰণ সম্পাদক, খৰ্গেশ্বৰ তালুকদাৰে (যিসময়ত তেওঁৰ বয়স 25 বছৰো সম্পূৰ্ণ হোৱা নাছিল) মৃত্যুবৰণ কৰে। অসম আন্দোলনৰ সমৰ্থকসকলে কলিতাক অসম আন্দোলনৰ প্ৰথমজন শ্বহীদ হিচাপে ঘোষণা কৰে। ইয়াৰ লগে লগেই এক অৰ্থনৈতিক অৱৰোধ ঘোষণা কৰা হয়। এই আন্দোলনৰ সমৰ্থকসকলে অসমৰ পৰা দেশৰ আন প্ৰান্তলৈ খাৰুৱা তেল আৰু প্লাইউদৰ সৰবৰাহ বন্ধ কৰি দিয়ে। 1980 চনৰ 18 জানুৱাৰীত দুলীয়াজানত, অইল ইণ্ডিয়া লিমিটেডৰ মুখ্য কাৰ্যালয় আৰু জিলা প্ৰশাসনে আৰক্ষীৰ সহায়ত প্ৰতিবাদকাৰীসকলক আঁতৰাবলৈ নিৰ্দেশনা দিয়ে। প্ৰতিবাদকাৰীসকলে যেতিয়া আঁতৰি যাবলৈ অমান্তি হয় তেতিয়া আৰক্ষীয়ে কন্দুৱা গেছ ব্যৱহাৰ কৰাৰ উপৰিও প্ৰতিবাদকাৰীসকলৰ ওপৰত গুলীবৰ্ষণ কৰে। এই গুলীবৰ্ষণত চাৰিজন ব্যক্তিৰ মৃত্যু হোৱাৰ লগতে বহুকেইজন আঘাতপ্ৰাপ্ত হয়। এই মৃত্যুবৰণ কৰা লোকসকলক আন্দোলনৰ নেতাসকলে শ্বহীদ ঘোষণা কৰে। অসমৰ জনসাধাৰণে অভূতপূৰ্বভাৱে তেল অৱৰোধ কাৰ্যসূচীৰ সমৰ্থন কৰে আৰু প্ৰতিবাদত সহযোগ কৰে।

.....

.....

প্ৰশ্ন ৭ ঃ 1983 চনত প্ৰৱৰ্তন কৰা কোনখন আইনে নাগৰিকত্ব বা অবৈধ প্ৰব্ৰজনকাৰী চিনাক্তকৰণৰ বোজা অভিযুক্তৰ পৰা অভিযোগকাৰী আৰু আৰক্ষীলৈ হস্তান্তৰ কৰিছিল?

.....

.....

প্ৰশ্ন ৮ ঃ 1985 চনৰ অসম চুক্তিৰ কেইটামান ব্যৱস্থা লিখক।

.....

.....

2 ১০.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অসমত ভাষা আন্দোলনৰ উৎপত্তি বুলিলে ইংৰাজৰ ঔপনিৱেশিক শাসনৰ সময়লৈ আঙুলিয়াব পাৰি যেতিয়া ইংৰাজসকলে 1837 চনত অসমৰ চৰকাৰী বিদ্যালয় আৰু আইনৰ আদালত-কাছাৰীসমূহত বঙালী ভাষাৰ প্ৰচলন ঘটাইছিল।
- আমেৰিকাৰ বেপিষ্ট মিছনেৰীসকলেও অসমত বঙালী ভাষা আৰোপ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিৰোধিতা কৰিছিল। সেই অনুসৰি 1873 চনত বিদ্যালয়সমূহত আৰু আদালত-কাছাৰীত অসমীয়াক নিৰ্দেশনাৰ মাধ্যম হিচাপে পুনৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়।
- অসমৰ সৰহসংখ্যক ভূমিয়েই চুবুৰীয়া অঞ্চলৰ পৰা অহা অধিবাসীসকলৰ দ্বাৰা অধিকৃত হৈ পৰিছিল। একেসময়তে ঔপনিৱেশিক শাসকসকলে তেওঁলোকৰ নিম্ন আৰু মধ্যবৰ্গীয় আমোলাতান্ত্ৰিক কৰ্মচাৰীসকলক নিয়োগ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ইংৰাজী জ্ঞান থকা ব্যক্তিসকলকহে গুৰুত্ব দিছিল।
- অসমৰ ভাষা আৰু সাহিত্যৰ দুটা অগ্ৰণী অনুষ্ঠান, অসম সাহিত্য সভা আৰু অসম জাতীয় মহাসভাই বঙালী ভাষাৰ আধিপত্যৰ ওপৰত উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰিছিল। অসম সাহিত্য সভাই অসমীয়া ভাষাক 1960 চনৰ ভিতৰত ৰাজ্য ভাষা হিচাপে ঘোষণা কৰাৰ বাবে চৰকাৰক আবেদন জনাইছিল।
- সংখ্যালঘু সংগঠনসমূহ, যেনে— বেংগল সংগ্ৰাম পৰিষদে বঙালী ভাষাক অসমৰ দ্বিতীয় ৰাজ্যভাষা হিচাপে স্বীকৃতি দিবলৈ দাবী জনোৱাৰ লগতে কাছাৰ জিলাত ইয়াক চৰকাৰী ভাষা হিচাপে স্বীকৃতি দিয়াৰ বাবেও আবেদন জনাইছিল।
- গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিয়ে এক সিদ্ধান্ত জাৰি কৰিছিল যে আন বিষয়সমূহৰ তুলনাত অসমীয়াক আইনমতে ৰাজ্যভাষা হিচাপে ঘোষণা কৰা হওঁক আৰু চৰকাৰে অনুমোদন জনোৱা বিষয়সমূহতহে ইয়াৰ ব্যৱহাৰ হোৱা উচিত।
- অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ এই সিদ্ধান্তৰ বিৰুদ্ধে ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ লগতে পাৰ্বত্য জিলাসমূহত আৰু কাছাৰ জিলাতো তীব্ৰ বিৰোধিতাৰ সৃষ্টি হৈছিল।
- ডিব্ৰুগড় আৰু যোৰহাট প্ৰতিবাদী সমদল উলিওৱা হৈছিল য'ত হাজাৰ হাজাৰ লোকে অসমীয়া ভাষাক ৰাজ্যভাষা হিচাপে আদৰি ল'বৰ বাবে দাবী জনাইছিল। অতি সোনকালেই এই আন্দোলন শিৱসাগৰ, কামৰূপ, লক্ষীমপুৰ আৰু আন বহুতো জিলালৈ বিয়পি পৰিছিল।
- এই সন্ত্ৰাসৰ মাজতে 1960 চনৰ 4 জুলাই তাৰিখে আৰক্ষীয়ে গুলীচালনা কৰাৰ ফলত কটন

তালিকাত বিদেশী নাগৰিকৰ অবৈধ অন্তর্ভুক্তিৰ বিৰুদ্ধে তীব্র প্রতিবাদ আৰম্ভ হৈছিল।

- তাৎপর্যপূর্ণভাৱে এই সময়ছোৱাতে অসম সাহিত্য সভাৰ দৰে কেইটামান সাংস্কৃতিক আৰু ৰাজনৈতিক দল-প্রতিষ্ঠান একগোট হৈ সদৌ অসম গণ সংগ্রাম পৰিষদ (AAGSP) নামৰ এটা নতুন দলৰ জন্ম দি অবৈধ প্রব্রজনৰ সমস্যাটো সন্দর্ভত অসমবাসীক একগোট কৰাৰ প্রয়াস কৰিছিল।
- 1979 চনত অসমৰ জনতা দলৰ চৰকাৰ ভংগ হোৱাৰ লগে লগে ৰাজ্যখনত ৰাজনৈতিক অস্থিৰতাই দেখা দিলে। সেই চনৰে নৱেম্বৰ মাহত গুৱাহাটীকে ধৰি অসমৰ বিভিন্ন অংশৰ মানুহে সত্যাগ্রহ অথবা আইন অমান্য আন্দোলন আৰম্ভ কৰিলে আৰু স্বেচ্ছাই কাৰাবৰণ কৰিলে। 1979 চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত অসমত ৰাষ্ট্রপতি শাসন বলবৎ হ'ল আৰু এবছৰলৈ অবিৰতভাৱে চলি থাকিল।
- 1979 চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত আন্দোলনৰ নেতাসকলে ভোটাৰ তালিকা সংশোধন কৰিবলৈ আৰু অবৈধ ভোটাৰৰ নাম তালিকাৰ পৰা আঁতৰাবলৈ চৰকাৰ সন্মত নোহোৱা পর্যন্ত অসমৰ ৰাইজক লোকসভা নির্বাচন বর্জন কৰাৰ আহ্বান জনালে। সংশোধিত ভোটাৰ তালিকা জাৰি নোহোৱা পর্যন্ত প্রার্থীসকলকো নির্বাচনত প্রতিদ্বন্দ্বিতা নকৰিবলৈ গোঁহাৰি জনোৱা হ'ল।
- ৰৰপেটা জিলাৰ আছু গোটৰ সাধাৰণ সম্পাদক খর্গেশ্বৰ তালুকদাৰে নির্বাচন বর্জনৰ প্রতিবাদী সমদলত ভাগ লওতে আৰক্ষীৰ গুলীত প্রাণ আহুতি দিছিল। অসম আন্দোলনৰ সমর্থকসকলে কুৰিৰ দেওনা পাৰ হোৱা তালুকদাৰক অসম আন্দোলনৰ প্রথমগৰাকী শ্বহীদৰূপে সন্মান জনাইছিল। ইয়াৰ পিছতেই অর্থনৈতিক অৱৰোধ কার্যসূচী আৰম্ভ হৈছিল। আন্দোলনৰ সমর্থকসকলে অসমৰ পৰা দেশৰ বিভিন্ন অংশলৈ খাৰুৱা তেল আৰু প্লাইউডৰ সৰবৰাহ বন্ধ কৰি দিছিল।
- 1980 চনৰ 18 জানুৱাৰীত অইল ইণ্ডিয়া লিমিটেডৰ মুখ্যালয় দুলিয়াজানত জিলা প্রশাসনে আৰক্ষীৰ সহযোগত পিকেটিংকাৰীসকলক ছত্রভংগ দিয়াবলৈ নির্দেশ জাৰি কৰিছিল। পিকেটিংকাৰীসকলে স্থান এৰিবলৈ অমান্তি হোৱাত আৰক্ষীয়ে কন্দুৱা গেছ প্রয়োগ কৰিছিল আৰু গুলীচালনা কৰিছিল। এই ঘটনাত চাৰিগৰাকী ব্যক্তি নিহত আৰু বহুতো লোক আহত হৈছিল। আন্দোলনৰ নেতাসকলে মৃতসকলক শ্বহীদ ঘোষণা কৰিছিল। অসমৰ ৰাইজে তেল অৱৰোধ কার্যসূচীলৈ অভূতপূর্ব সঁহাৰি জনাইছিল আৰু দলে দলে পিকেটিঙত যোগ দিছিল।
- 1985 চনৰ 15 আগষ্টত তেতিয়াৰ প্রধানমন্ত্রী ৰাজীৱ গান্ধী আৰু আন্দোলনৰ নেতাসকলৰ মাজত অসম চুক্তি স্বাক্ষৰিত হৈছিল। চুক্তিৰ চর্ত অনুসৰি 1971 চনৰ 25 মার্চৰ পিছত অসমত প্রৱেশ কৰা সকলো বিদেশীকে দেশান্তৰ কৰা হ'ব। এই চুক্তিৰ অধীনত কেন্দ্রীয় চৰকাৰে ঘোষণা কৰিছিল যে অসমীয়াৰ সাংস্কৃতিক, সামাজিক, ভাষিক পৰিচয় আৰু ঐতিহ্য অক্ষুণ্ণ ৰাখিবলৈ প্রয়োজন হোৱা সুৰক্ষা, সংৰক্ষণ আৰু পৃষ্ঠপোষকতাৰ বাবে সাংবিধানিক, বিধায়িনী আৰু প্রশাসনিক সা-সুবিধাৰ সৃষ্টি কৰা হ'ব। কেন্দ্রীয় চৰকাৰে সীমান্ত অঞ্চলত পহৰা বৃদ্ধি কৰিবলৈও সন্মতি প্রকাশ কৰিছিল। ভৱিষ্যৎ অনুপ্রৱেশৰ ওপৰত চোকা নজৰ ৰাখিবলৈ আৰু অবৈধ অনুপ্রৱেশ ৰোধ কৰিবলৈ কাঁইটীয়া তাঁৰৰ বেৰ আদি দিয়াৰ সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছিল।
- অসম চুক্তি স্বাক্ষৰিত হোৱাৰ লগে লগে অসম গণ পৰিষদ নামৰ এটা নতুন ৰাজনৈতিক দলৰ জন্ম হ'ল। চুক্তিত স্বাক্ষৰ কৰাৰ সময়তে দুয়োপক্ষই সন্মতি প্রদান কৰিছিল যে 1983 চনৰ নির্বাচনৰ পিছত গঠন কৰা অসম চৰকাৰখন ভংগ কৰা হ'ব। 1985 চনত ৰাজ্যত নতুনকৈ বিধানসভা নির্বাচন অনুষ্ঠিত হ'ল আৰু অসম গণ পৰিষদক ৰাইজে বিজয়ী কৰিলে। প্রফুল্ল কুমাৰ মহন্তক

ঘ) কেন্দ্রীয় চৰকাৰে অসমত এখন ভাৰতীয় প্ৰযুক্তিবিদ্যা সংস্থান (IIT) স্থাপনৰ আৰু এটা তেল শোধানাগাৰ স্থাপন কৰাৰো প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল।

১০.৮ আৰ্হি প্ৰশ্ন

ক) বস্তুধৰ্মী প্ৰশ্ন

প্ৰশ্ন ১ঃ অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ বিকাশত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লোৱা, কলিকতাত 1888 চনত গঠন হোৱা সংস্থাটোৰ নাম কি?

প্ৰশ্ন ২ঃ অসম সাহিত্য সভাই সমগ্ৰ অসমতে কোনদিনাখন ৰাজ্যিক ভাষা দিৱস পালন কৰে?

প্ৰশ্ন ৩ঃ কোন চনত ভাৰতীয় সংসদে বিদেশী প্ৰব্ৰজনকাৰী (অসমৰ পৰা নিষ্কাশন) আইনখন প্ৰণয়ন কৰিছিল?

প্ৰশ্ন ৪ঃ কোনটো সংসদীয় সমষ্টিত উপ-নিৰ্বাচনৰ সময়ত অভাৱনীয় হাৰত ঘটা অবৈধ অনুপ্ৰৱেশৰ কথা পোহৰলৈ আহিছিল?

খ) চুটি প্ৰশ্ন (150 শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ঃ স্বাধীনতা লাভৰ পিছত কি পটভূমিত অসমৰ নাগৰিক সমাজে আগতকৈ তীব্ৰতৰ ৰূপত ভাষিক আৰু সাংস্কৃতিক পৰিচয় ৰক্ষাৰ বাবে উঠিপৰি লাগিছিল বিশ্লেষণ কৰক।

প্ৰশ্ন ২ঃ শাস্ত্ৰী নিৰ্দেশ বিধি বিষয়ে চমুকৈ লিখক।

প্ৰশ্ন ৩ঃ অসম আন্দোলনত সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাৰ ভূমিকা ব্যাখ্যা কৰক।

প্ৰশ্ন ৪ঃ 1985 চনৰ অসম চুক্তিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক।

গ) ৰচনাধৰ্মী প্ৰশ্ন (300–500 শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ঃ অসমৰ ভাষা আন্দোলনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ২ঃ অসম আন্দোলনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক।

****